

การพัฒนาคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียน โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

Development of Characteristics, Indicators and Evaluation Form of Christian Leadership for Students in Schools under The Foundation of The Church of Christ in Thailand

ศุภกิจ จิตคล่องทรัพย์^{1*} บุญเรียง ขจรศิลป์² ธนินาฏ ณ สุนทร³

Suphakij Jitklongsab^{1*} Boonreang Kajornsini² and Taneenart Na-soontorn³

(Received: January 1, 2020 ; Revised: March 16, 2020 ; Accepted: March 19, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย 2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย 3) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน และ 4) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบประเมิน และศึกษาระดับของคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย 650 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบฟอร์มประเด็นการสนทนากลุ่มแบบสอบถาม และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้ 1.1) การมีวิสัยทัศน์มี 3 ตัวบ่งชี้ คือการรู้จักกำหนดแบบแผน การเป็นผู้มองการณ์ไกล และการมีการวางแผนในการทำงาน 1.2) การมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความซื่อสัตย์ การมีความกล้าหาญ และ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

² ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สาขาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

¹ Doctoral degree student, Educational Administration and Leadership Program, College of Philosophy and Education, Saint John University

² Professor Emeritus, Educational Administration and Leadership Program, College of Philosophy and Education, Saint John University

³ Assistant Professor, Educational Administration and Leadership Program, College of Philosophy and Education, Saint John University

* Corresponding Author E-mail: suphakij.ji@bcc1852.com

การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต 1.3) การทำงานเป็นทีม มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความสามารถในการประสานความร่วมมือ การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น การมีความสามารถในการกระตุ้นทีมงาน 1.4) การมีคุณสมบัติของผู้นำแบบผู้ปรนนิบัติรับใช้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความสุขในการเป็นผู้ให้ การมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือผู้อื่น การมีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นเสมอ 1.5) การมีความฉลาดและรอบรู้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความรู้ที่หลากหลายและรอบด้าน การเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ 2) คุณลักษณะ และตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 3) แบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนมีความตรงเชิงเนื้อหาและมีความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 4) คุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนมีความตรงเชิงโครงสร้าง เนื่องจากโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 74.610 ซึ่งไม่มีนัยทางสถิติ ($P=0.122$) ดัชนีระดับความกลมกลืนมากกว่า 0.90 ($GFI = 0.985$) ค่าดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วมากกว่า 0.90 ($AGFI =$ เท่ากับ 0.971) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือน้อยกว่า 0.05 ($RMR = 0.001$) และค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณมีค่าน้อยกว่า 0.05 ($RMSEA = 0.018$) แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และนักเรียนมีคุณลักษณะแบบคริสเตียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ ผู้นำแบบคริสเตียน ตัวชี้วัดคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ แบบประเมินภาวะผู้นำ บุคลิกภาพของนักเรียน

Abstract

This study aimed to: 1) develop characteristics, indicators and an evaluation form of Christian leadership for students in schools under the Foundation of the Church of Christ in Thailand; 2) investigate the propriety and applicability of Christian leadership characteristics and indicators for students in schools under the Foundation of the Church of Christ in Thailand; 3) develop and investigate the quality of the Christian leadership evaluation form; 4) investigate the construct validity of the Christian leadership evaluation form and the level of students' Christian leadership. The sample consisted of 650 students in schools under the Foundation of the Church of Christ in Thailand. The research instruments were focus group issue forms, questionnaires, and evaluation forms of Christian leadership. The acquired data was analyzed with content analysis, percentage, correlation, the mean, standard deviation, and confirmatory factor analysis. The research results indicated that: 1) there were 5 factors which defined a Christian leader: 1.1) vision, which had 3 indicators: good planning, foresight, and a goal to work towards; 1.2) a spirit of leadership, which had 3 indicators: honesty, courage, and an exemplar way of living; 1.3) teamwork skills, which had 3 indicators: ability to coordinate team efforts, open-mindedness, and ability to motivate team members; 1.4) humility and willingness to serve others, which had 3 indicators: contentment to give, determination to help, and

understanding of others; 1.5) intelligence, which had 3 indicators: creativity, diversity of knowledge, and hunger for new knowledge; 2) the Christian leadership characteristics and indicators were proprietary and feasible for practice; 3) the Christian leadership evaluation form had content validity and had inter-rater reliability; 4) the Christian leadership evaluation form had construct validity, since the model was consistent with the empirical data, according to the Chi-square value (74.610) which was not statistically significant. This demonstrates that the research model was consistent with the empirical data. The harmony level index was higher than 0.90 (GFI = 0.985). The adjusted harmony level index was higher than 0.90 (AGFI = equal to 0.971). The root index of the mean square of the remainder was less than 0.05 (RMR = 0.001) and the average square root of the difference was approximately less than 0.05 (RMSEA = 0.018), meaning that the model was in harmony with the empirical data. On the whole, Christian leadership qualities of students in schools under the Foundation of the church of Christ in Thailand were at the very high level.

Keywords: Christian Leadership, Characteristics, Indicators, Evaluation form

บทนำ

ในปัจจุบันหากแบ่งกลุ่มการศึกษาจากผู้จัดการศึกษา อาจแบ่งการศึกษาของไทยได้เป็น 3 กลุ่มหลัก คือ (1) การศึกษาที่จัดโดยภาครัฐ (2) การศึกษาที่จัดโดยภาคเอกชน และ (3) การศึกษาระบบโรงเรียนนานาชาติ (แหล่งที่มา: <http://www.ajarn.com>) สำหรับการศึกษาในภาคเอกชนนั้น ถือเป็นการศึกษาอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ปกครองที่อาจมองว่าการเรียนในโรงเรียนเอกชนมีมาตรฐานทางการศึกษาที่สูงกว่าการเรียนในโรงเรียนของภาครัฐ หากโรงเรียนในภาครัฐและโรงเรียนในภาคเอกชน มีมาตรฐานทางการศึกษา และการจัดสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ผู้ปกครองและเด็กย่อมเลือกเรียนในโรงเรียนรัฐบาลที่ไม่ต้องเสียเงินอย่างแน่นอน ข้อมูลจากรายงานสถิติการศึกษาโดยศูนย์สารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี 2556 ระบุว่า มีโรงเรียนเอกชนปิดตัวลงแล้วประมาณ 200 โรงจากทั้งหมด 800 โรง (แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th>) และมีการปิดตัวลงอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปี 2561 ก็มีข้อมูลจากทางกองทะเบียนของสำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) ก็แจ้งว่ามีโรงเรียนปิดตัวลงอย่างน้อย 13 โรง (แหล่งที่มา <https://www.matichon.co.th/education/news1031920>)

การตื่นนอนเพื่อการอยู่รอดของโรงเรียนเอกชนจึงมีทางเดียว คือการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษาที่ดีกว่าโรงเรียนรัฐบาลเท่านั้น โรงเรียนเอกชนจึงจำเป็นต้องลงทุนด้านการพัฒนาด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น พยายามทั้งสร้างและพัฒนาให้ภาพลักษณ์ของตนนั้นอยู่ในระดับแนวหน้าและที่สำคัญต้องเหนือกว่าโรงเรียนรัฐ หรือแม้แต่โรงเรียนเอกชนด้วยกันเองให้ได้ ซึ่งไม่เพียงด้านคุณภาพการศึกษาเท่านั้น แต่ย่อมต้องหมายรวมถึงคุณภาพชีวิต การสร้างเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคลอีกด้วย และนอกเหนือจากคุณภาพการศึกษา ด้านวิชาการแล้ว บุคลิกภาพของนักเรียนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องพัฒนา ต้องสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดี สร้างเด็ก

ให้มีจิตสาธารณะ รวมถึงการสร้างเด็กให้มีภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ สถาบันพลโลกยุคดิจิทัล (The global digital citizen foundation) ได้จัดทำแบบสอบถาม และทำการสอบถามผู้คนจากหลากหลายประเทศ เกี่ยวกับทักษะชีวิตที่เด็กนักเรียนควรมี สรุปได้ว่า ทักษะที่จำเป็นประกอบไปด้วย การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร จริยธรรม การกระทำความรับผิดชอบในหน้าที่ และ ความสามารถในการปรับตัว ความรับผิดชอบทางการเงิน จิตสำนึกรับผิดชอบต่อจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกร่วมกับผู้อื่น หรือความเข้าใจในความทุกข์ของผู้อื่น ความอดทน และ จิตสำนึกต่อโลกของเรา ซึ่งคุณสมบัติต่างๆ ดังที่ปรากฏนั้นล้วนถือเป็นคุณสมบัติส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำทั้งสิ้น

จากสภาพบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน ผู้นำที่ดีอาจไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีความหมายที่เฉพาะลงไปอีก ถึงคำว่าผู้นำที่ดีหมายความว่าอย่างไรด้วย จีรวัดน์ คงแก้ว (2558) ได้กล่าวอ้างถึงคุณสมบัติของผู้นำในยุค 2020 ของประเทศไทยว่าควรประกอบด้วยคุณสมบัติ 6 ประการ คือ 1) ทำงานแบบเชิงรุก 2) โลภกว้าง และพร้อมพูดคุยกแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3) พร้อมตัดสินใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คลุมเครือ 4) มีความน่าเชื่อถือ 5) พร้อมรับมือในทุกสถานการณ์ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง 6) มีความหลากหลายในรูปแบบการทำงาน ทั้งงานระยะสั้นและระยะยาว คำถามต่อมาคือ แล้วมีทฤษฎีความเป็นผู้นำแบบไหน ที่จะเหมาะกับยุคสมัยเหมาะกับเด็กในยุคปัจจุบัน และคุณสมบัติความเป็นผู้นำนั้นๆ ตอบโจทย์ของปัญหาสังคมในสภาพปัจจุบัน

ปรัชญาทางการศึกษานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จากในอดีตที่เป็นการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อกิจกรรมทางศาสนา มาสู่การศึกษาที่เกิดขึ้นเพื่อชนชั้นปกครอง และท้ายที่สุดมาสู่ประชาชนทั่วไป จากการสอนที่มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องความรู้จนมาสู่ยุคแห่งความรู้ที่ต้องควบคู่กับความเข้าใจเพื่อนำไปสู่ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นที่เรียกว่า นวัตกรรม ควบคู่กับการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ในปัจเจกแต่ละบุคคล “ภาวะผู้นำ” คือ ภาวะของการที่เราสามารถใช้ทักษะความสามารถของเรา อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีผลไปถึงผู้อื่น มาร์ติน ลูเธอร์คิง จูเนียร์ กล่าวไว้ว่า หน้าที่ของการศึกษา คือ การสอนให้คนรู้จัก ใส่ใจในการคิด รู้จักวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและชาญฉลาด ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษาก็คือการทำให้คนมีความฉลาดควบคู่กับการเป็นคนดี (King Jr.,1974) ฤกษ์แจสำคัญของการศึกษาคือ การสร้างเด็กนักเรียนมีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม การศึกษาต้องไม่ถูกนิยามความหมายเพียง การให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

Elder (2018) กล่าวว่าในพระคัมภีร์ไบเบิลมีการกล่าวถึงลักษณะของคำสอนว่ามี 2 ชนิด คือ คำสอนที่ดี กับคำสอนที่ไม่ดี คำสอนที่ดีเป็นคำสอนที่อบรมขัดเกลาทางด้านจิตใจ หรือคำสอนที่ทำให้คนมีความสุขได้ด้วยสภาพทางจิตใจ ส่วนคำสอนที่ไม่ดี คือ คำสอนที่เน้นความเจริญทางด้านวัตถุ เป็นคำสอนที่เน้นเพียงโลกของวัตถุนิยมเท่านั้น และสอนให้ผู้คนยิ่งห่างออกจากความหมายหรือความสุขที่แท้จริงของชีวิต ดังนั้นด้วยความเข้าใจดังกล่าวนี้นำมาสู่การให้การศึกษาในวิถีทางที่ถูกต้องจึงสำคัญ การศึกษาที่ดีต้องนำพาซึ่งความรู้และยังรวมไปถึงการสร้างเสริมบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน การสร้างบุคลิกภาพนั้นต้องถูกสร้างทั้งฝ่ายร่างกายและจิตใจ ความสมบูรณ์ของคนมิได้มีเพียงจิตใจ แต่ต้องสมบูรณ์ทั้งสองส่วนคือร่างกายและจิตใจ (Taneja, 2003) การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการที่ทำให้มนุษย์นั้น มีสภาพความเป็นคนที่สมบูรณ์ คิดเป็น ทำเป็น ซึ่งจะนำไปสู่การจัดตั้งเป็นรัฐขึ้นมาในที่สุด โรงเรียนจึงถือเป็น สถานที่แห่งการพัฒนา ความเป็นผู้นำ Plato และ Aristotle (Turan, 2011) ได้พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและการศึกษาเอาไว้ว่า “As is the

state so is the school” or “As is the school so is the state.” อาจตีความหมายได้ว่ารัฐนั้นก็มาจากพื้นฐานของสังคมโรงเรียน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง โรงเรียนก็คือรัฐนั่นเอง

โรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์หลักคือการเผยแพรศาสนา ด้วยการใช้ความรัก ผ่านวิธีการให้การศึกษาแก่คนไทย ถูกก่อตั้งโดยมิชชันนารีชาวอเมริกัน (แหล่งที่มา <http://www.cct.or.th2018/index.php/site/e3>) มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างมากมาย และนอกเหนือจากความสำเร็จทางด้านวิชาการแล้ว การสร้างนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ก็เป็นที่ยอมรับของสังคมไทยโดยทั่วไป

อย่างไรก็ตามโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิสภาฯ ก็ไม่สามารถที่จะหลุดพ้นจากปัญหาทางการศึกษาของไทย โดยเฉพาะปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนเอกชนที่กำลังจะต้องปิดตัวลงไปเนื่องด้วยการพัฒนาไปอย่างมาก ของโรงเรียนภาครัฐ จึงจำเป็นที่โรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ต้องมีการสร้างมาตรฐานของโรงเรียนให้มีความโดดเด่น รวมไปถึงการมีกระบวนการสร้างนักเรียนให้มีคุณสมบัติความเป็นผู้นำที่มีเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับในสังคมได้อย่างยอดเยี่ยม ซึ่งในการพัฒนาความเป็นผู้นำนักเรียนตามหลักของศาสนาคริสต์นั้น เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่เด็กนักเรียนนั้นจะต้องมีคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรู้ความสามารถ และมีความเชื่อมั่นในพระเจ้าควบคู่กันไป นอกจากนี้การมีวินัยในตนเอง การมีความคิดสร้างสรรค์ การเคารพและยอมรับผู้อื่น รวมถึงการมีความกล้าหาญ ในการปฏิบัติภารกิจที่พระเจ้าประสงค์ เหล่านี้ก็ล้วนเป็นลักษณะที่สำคัญและจำเป็นของผู้นำที่จะรับใช้พระเจ้าตามหลักคำสอนด้วยเช่นกัน การพัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียนนั้นควรมีการปรับแต่งในเรื่องของรูปแบบหรือสไตล์หรือวิธีการนำให้เหมาะสมกับความเป็นตัวตนของตัวนักเรียนเอง โดยนำหลักการของความเป็นผู้นำในรูปแบบต่างๆ มาปรับให้เกิดความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการค้นคว้า หาทฤษฎีความเป็นผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยและวัยของนักเรียนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับหลักการและคำสอนตามแนวทางคริสต์ศาสนา สร้างเป็นคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนที่มีความเหมาะสมกับวัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. พัฒนาคูณลักษณะและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
3. พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
4. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้และแบบประเมินของภาวะผู้นำแบบคริสเตียน และศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำแนกตามสภาพภาวะผู้นำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำร่างคุณสมบัติและตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม โดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ วิชาการของทฤษฎีภาวะผู้นำแบบคริสเตียนในแต่ละยุคสมัย (Bekker, Litt, & Phil. 2009) แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

2. สังเคราะห์เอกสารและกำหนดสร้างเป็นร่างคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนฯ และทำการสังเคราะห์ออกมาเป็นร่างคุณสมบัติและตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านคริสตศาสนศาสตร์โดยมีคุณสมบัติ 2 ประการ ได้แก่ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนวิชาการทั่วไป หรือการสอนคริสตจริยธรรมอย่างน้อย 5 ปี 2) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกในสาขาการบริหารการศึกษาหรือด้านคริสตศาสนา

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนได้มาแบบเจาะจง

เครื่องมือและวิธีการสร้าง

เครื่องมือคือร่างคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบคริสเตียนที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม

การรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (focus group)

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเสร็จสิ้นการระบวนการและผ่านการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงร่างของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ในขั้นตอนต่อไป

2. ตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผู้วิจัยทำการปรับปรุงคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ (focus group) และนำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติกับกลุ่มผู้ใช้โดยตรง คือ อาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมและชมรมกิจกรรมต่างๆ และครูประจำชั้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ อาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมและชมรมกิจกรรมต่างๆ และครูประจำชั้น

กลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมหรือชมรมกิจกรรมต่างๆ และครูประจำชั้นซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (stratified random sampling) ดังรายละเอียดดังนี้

1. จำแนกอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมหรือชมรม และครูประจำชั้นตามโรงเรียนทั้งหมด 27 โรงเรียน
2. สุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมหรือชมรมและครูประจำชั้นมาโรงเรียนละ 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ 810 คน

เครื่องมือและวิธีการสร้าง

ผู้วิจัยนำคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยกำหนดคำตอบเป็น เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย และข้อเสนอแนะ จากนั้นนำประเด็นคำถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงอีกครั้ง และนำประเด็นคำถามไปสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการติดต่อขออนุญาตไปทั้ง 27 โรงเรียนภายใต้การกำกับควบคุมดูแลของมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ซึ่งมีนโยบายการแบ่งกลุ่มโรงเรียนโดยดูจากจำนวนนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนเป็น 4 ขนาดดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2561) 1) โรงเรียนขนาดเล็ก (100 - 1,000 คน) จำนวน 13 โรง 2) โรงเรียนขนาดกลาง (1,001 - 2,500 คน) จำนวน 7 จำนวนโรงเรียน 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ (2,501 - 5,000 คน) จำนวน 3 โรงเรียน 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (5,001 คนขึ้นไป) จำนวน 4 โรงเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองผ่านทางแบบสอบถามออนไลน์ โดยการประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมและชมรมกิจกรรมต่างๆ รวมถึงครูประจำชั้นในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 667 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.34

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้ค่าความถี่และร้อยละโดยตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยก็จะนำตัวบ่งชี้ขึ้นมาใช้ แต่หากไม่ผ่านเกณฑ์ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะทำการสร้างแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนและทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ อาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมหรือชมรมและครูประจำชั้น ประธานชุมนุมหรือกรรมการของชุมนุมหรือชมรม และหัวหน้าห้องหรือกรรมการห้อง

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมหรือชมรม และครูประจำชั้น (2 ท่าน) ส่วนนักเรียนได้จากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มโรงเรียนมา 1 โรงโดยวิธีจับฉลาก และจำแนกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่เป็นประธานหรือกรรมการชุมนุมกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นหัวหน้าหรือกรรมการห้อง จากนั้นทำการสุ่มเลือกนักเรียนทั้งสองกลุ่มๆ ละ 15 คน รวมเป็น 30 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียน โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 มี 5 ข้อ ข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนผู้ตอบแบบประเมิน ส่วนที่ 2 มี 15 ข้อ เป็นแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียน สำหรับนักเรียน ใช้มาตรวัด 5 ระดับความสำคัญ คือ มากที่สุดถึงน้อยที่สุด (5 หมายถึงนักเรียนมีพฤติกรรมในระดับมากที่สุด และ 1 หมายถึงนักเรียนมีพฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด) โดยมีการหาคุณภาพของแบบประเมินดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item-Objective Congruency Index (IOC)) ซึ่งหากข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.50-1.00 ($IOC \geq 0.5$) ถือว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดตามสูตรการคำนวณ (Rovinelli & Hambleton, 1977 อ้างในล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

2. การตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's coefficient correlation) ระหว่างผลการประเมินของครูประจำชั้นกับอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมหรือชมรมที่ประเมินนักเรียนคนเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะตัวบ่งชี้และแบบประเมิน และศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบคริสเตียนของนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำแนกตามสภาพภาวะผู้นำของนักเรียนผู้ถูกประเมิน

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบประเมินซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบคริสเตียนโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมชมรมและครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนที่เป็นประธานหรือกรรมการของชุมนุมหรือชมรม เป็นหัวหน้าห้องหรือกรรมการห้องเรียน เป็นสมาชิกสภานักเรียน เป็นนักเรียนที่เข้าโครงการอบรมผู้นำ จำนวน 2,460 คน

ตัวอย่าง ประกอบด้วย หัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง หรือกรรมการห้องเรียน, ประธาน รองประธาน หรือกรรมการของชุมนุมหรือชมรม, สมาชิกสภานักเรียน, และนักเรียนที่เข้าโครงการอบรมผู้นำ ซึ่งรวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 650 คน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์รูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้นควรใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 5-20 หน่วยต่อพารามิเตอร์ (Hair, Black, Babin, and Aderson, 2010) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 10 หน่วยต่อพารามิเตอร์ ดังนั้นผู้วิจัยใช้วิธีนับจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประเมิน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 45 พารามิเตอร์ ดังนั้นรวมค่าเส้นพารามิเตอร์ทั้งสิ้น 45 เส้น คูณด้วย 10 คิดเป็น 450 จากสูตรการคำนวณดังกล่าว จะทำให้ได้จำนวนตัวอย่างอย่างน้อย 450 ตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการได้รับข้อมูลกลับมาไม่ครบตามจำนวนที่ส่งไป ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 650 คนด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. จำแนกกลุ่มโรงเรียนคริสเตียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์การแบ่งจากสภาคริสตจักรในประเทศไทย (2560) ซึ่งแบ่งกลุ่มโรงเรียนโดยการดูจากจำนวนนักเรียน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ คือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,501-5,001 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 7 โรงเรียน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,001- 2,500 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 7 โรงเรียน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 1,000 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 13 โรงเรียน

2. สุ่มโรงเรียนร้อยละ 50 จากแต่ละกลุ่มโดยวิธีการจับสลาก

3. การวิจัยครั้งนี้ต้องการตัวอย่างนักเรียนระดับผู้นำจำนวน 650 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 26.42 ของจำนวนนักเรียนระดับผู้นำทั้งหมดในโรงเรียนตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับผู้นำโดยวิธีจับสลากจากแต่ละโรงเรียนร้อยละ 26.42 ดังรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มโรงเรียนคริสเตียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยและจำนวนนักเรียนระดับผู้นำ

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน ตัวอย่าง	จำนวนนักเรียนระดับ ผู้นำในโรงเรียนตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่างนักเรียน ระดับผู้นำ
ใหญ่และใหญ่พิเศษ	4	1,600	423
กลาง	4	800	211
เล็ก	6	60	16
รวม	14	2,460	650

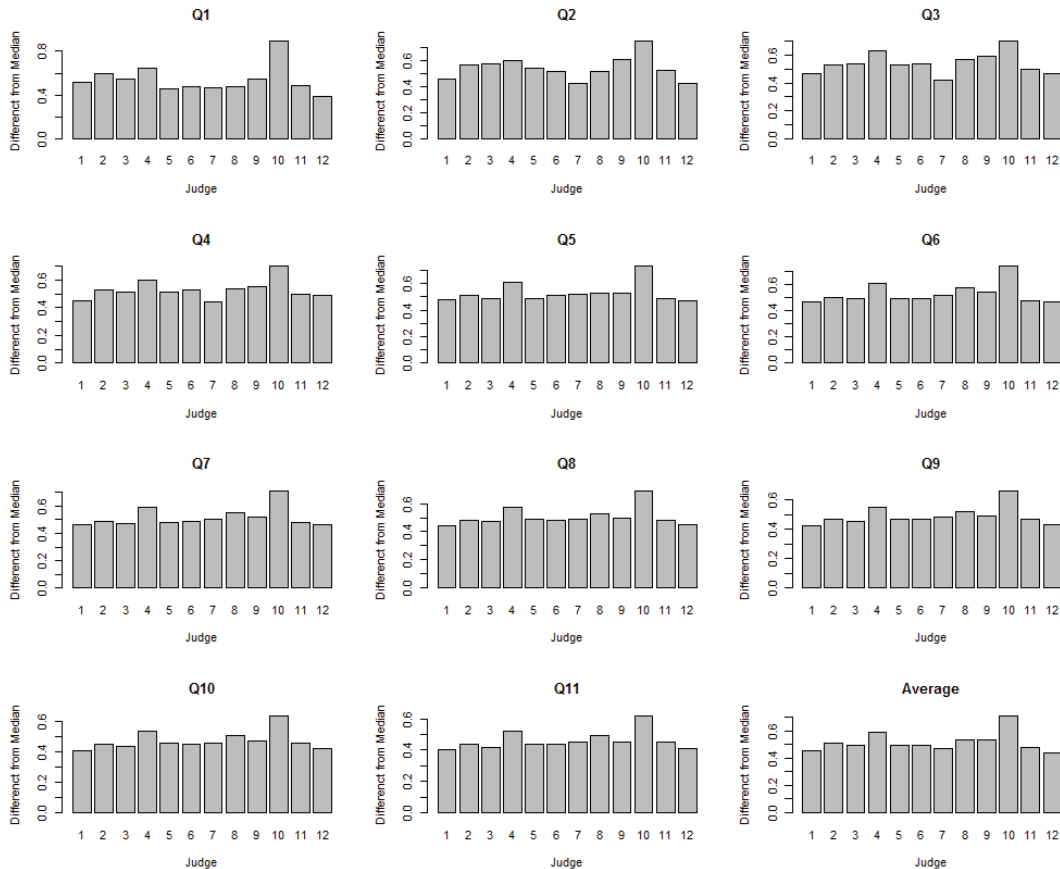
การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง(Construct Validity) ของเครื่องมือโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยทำการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความสอดคล้องของคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบคริสเตียนตามเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจค่าความสอดคล้องทางสถิติ

การศึกษาสมรรถนะคุณลักษณะและตัวบ่งชี้สามารถจำแนกตามสภาวะผู้นำของนักเรียน คือ

1. หัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง หรือกรรมการห้องเรียน
2. ประธาน รองประธาน หรือกรรมการของชุมนุมหรือชมรม
3. สมาชิกสภานักเรียน
4. นักเรียนที่เข้าโครงการอบรมผู้นำ

การวิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ดังกล่าว จะดูจากคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยแบบ ดังนี้

ระดับมากที่สุด	หมายถึง	มีขอบเขตคะแนนที่มากกว่าหรือเท่ากับ 4.51
ระดับมาก	หมายถึง	มีขอบเขตคะแนนเท่ากับ 3.51 - 4.50
ระดับปานกลาง	หมายถึง	มีขอบเขตคะแนนเท่ากับ 2.51 - 3.50
ระดับน้อย	หมายถึง	มีขอบเขตคะแนนเท่ากับ 1.51 - 2.50
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง	มีขอบเขตคะแนนที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50

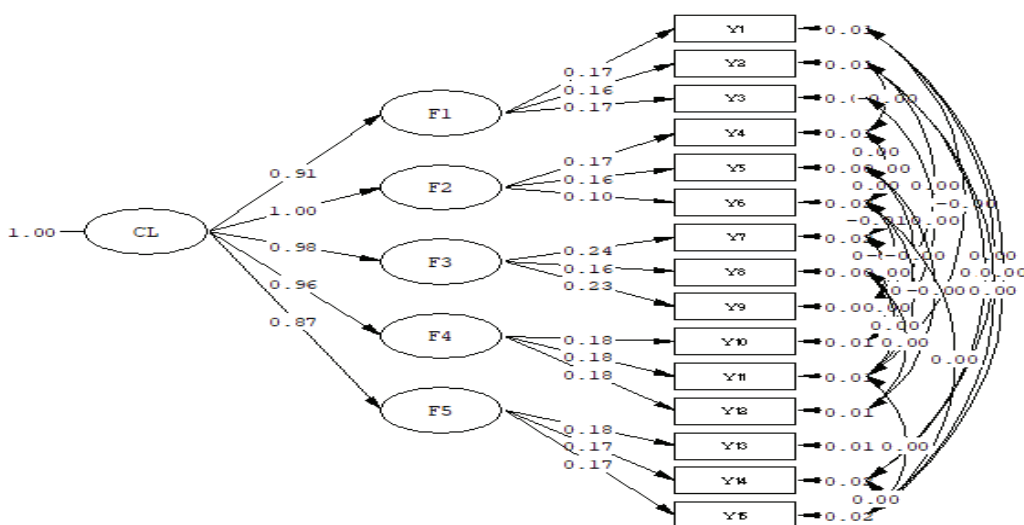
ภาพ 3 ค่าความแตกต่างของผลการประเมินรายข้อจากผู้ประเมินแต่ละคนเทียบกับค่ามัธยฐาน (แกนตั้งแสดงความแตกต่างของผลการประเมินเทียบกับผู้ประเมินคนอื่น แกนนอนแทนผู้ประเมิน)

หลังจากที่ผู้วิจัยขอให้ผู้ประเมินทำการประเมินไดอารี่ด้วยการอ่านและพิจารณาจำนวนข้อความที่สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด โดยให้ไดอารี่หนึ่งเล่มถูกประเมินโดยผู้ประเมิน 3 คนอย่างสุ่ม ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินทัศนคติที่มีต่อบทเรียนโดยใช้ไดอารี่ให้ผลตอบกลับที่แตกต่างกันในกลุ่มนักเรียนเดียวกัน กล่าวคือเด็กบางกลุ่มมีความตั้งใจ และใส่ใจในการจดบันทึกเป็นอย่างมาก ในขณะที่เด็กบางกลุ่มไม่ได้ทำการบันทึกมากเพียงพอ และเด็กบางกลุ่มมีพฤติกรรมระหว่างสองกลุ่มแรก โดยจำนวนของไดอารี่ทั้งสามกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน ซึ่งผลการค้นพบสอดคล้องกับ Lallemand (2012) ที่ระบุว่า การเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยไดอารี่ไม่เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่ออกเขียนไม่ได้ ตลอดจนผู้ที่ขาดทักษะทางการเขียนหรือการถ่ายทอดอารมณ์ เป็นตัวอักษรโดยผ่านการเขียน การใช้ไดอารี่เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ในอนาคตอาจต้องพิจารณาถึงรูปแบบในการเรียน (learning style) ของผู้เรียนร่วมด้วย เพราะเด็กบางกลุ่มที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัดลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ใช่การเขียน เช่น การฟัง การดู หรือการลงมือทำ (Fleming, 1995) ทำให้สามารถเกิดความคิดเคลื่อนในการวัดอันเนื่องจากรูปแบบของการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินได้ ผู้สอนจึงควรออกแบบการวัดประเมินผลในชั้นเรียนให้หลากหลาย เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม

2. คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ทุกตัวมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้โดยจากผลจากการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมและครูประจำชั้นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องของความคิดเห็น ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าคุณลักษณะทั้ง 5 ประการ 15 ตัวบ่งชี้ผ่านความเห็นด้วยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไปทุกตัวบ่งชี้

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาของแบบประเมิน โดยการใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นเกณฑ์ ผลการตรวจสอบพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องทุกตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.50 ขึ้นไปสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวในแต่ละคุณลักษณะกับเกณฑ์การประเมินนั้นมีความสอดคล้องกันโดยมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.937 และมีผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน โดยใช้ ความสอดคล้องกันระหว่างครูผู้ประเมิน 2 คนด้วยการประเมินนักเรียนคนเดียวกันโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการตรวจสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 0.94 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินการตรวจสอบแบบประเมิน

4. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 74.610 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.122 ที่องศาเท่ากับ 61(dfs 61) หมายความว่าค่าไค-สแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.985 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.971 รวมทั้งค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0001 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณมีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสรุปได้ว่า โมเดลคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีความตรงเชิงโครงสร้าง ดังภาพ 2

Chi-Square = 74.610, df = 61, P- value = 0.122, RMSEA = 0.0184

ภาพ 2 ความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

5. ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะของนักเรียนระดับผู้นำ พบว่านักเรียนระดับผู้นำทุกกลุ่มมีระดับของคุณลักษณะทั้งห้าประการอยู่ในระดับดีมาก โดยกลุ่มนักเรียนที่มีระดับของคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบคริสเตียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลุ่มนักเรียนที่เป็นประธานหรือกรรมการชุมนุมหรือชมรมกิจกรรมต่างๆ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 รองลงมาคือกลุ่มสมาชิกสภานักเรียน คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 กลุ่มถัดมาคือกลุ่มนักเรียนในโครงการอบรมพัฒนาความเป็นผู้นำ คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 และอันดับสุดท้าย คือกลุ่มหัวหน้าห้องหรือกรรมการห้องเรียน คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.89

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนที่ผู้วิจัยได้ทำการสกัดมาจากหลักทฤษฎีผู้นำแบบคริสเตียนโดย Zacchariah (2017) กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยโดยสำนักพันธกิจการศึกษา รวมถึงการศึกษาองค์ประกอบและความหมายของตัวบ่งชี้ของแต่ละคุณลักษณะ เมื่อได้ทำการวิจัยผ่านกระบวนการทางการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ โดยครบถ้วน ซึ่งได้ออกมาเป็นคุณลักษณะ 5 ประการ 15 ตัวบ่งชี้ รวมถึงการพัฒนาแบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบคริสเตียนดังกล่าว เมื่อได้ทำการทดสอบทั้งในแง่ของคุณภาพ ความตรง ความเที่ยง และด้านอื่นๆ แล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ได้มานั้นมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีผู้นำแบบคริสเตียนของ (Zacchariah, 2017) สามารถสะท้อนถึงการมีภาวะผู้นำแบบคริสเตียนในระดับนักเรียน และมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย สำหรับแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนนั้นสามารถใช้ประเมินระดับภาวะผู้นำของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ดังจะเห็นได้ว่าแบบประเมินนั้นมีคุณภาพทั้งในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และมีความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน แบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้น สามารถที่จะนำไปใช้ได้เหมาะสม มีความสอดคล้องกับยุคสมัยและหลักการของผู้นำในรูปแบบอื่นๆ ด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย โรงเรียนนิกายคริสต์อื่นๆ ด้วยเช่นกัน เนื่องจากผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักการตามหลักข้อเชื่อของศาสนาคริสต์จึงทำให้คุณลักษณะทั้ง 5 คุณลักษณะ 15 ตัวบ่งชี้นั้นไม่มีองค์ประกอบใดขัดต่อหลักคำสอนของศาสนาคริสต์

2. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้นพบว่าโมเดลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทั้ง 5 คุณลักษณะ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากค่าน้ำหนักมากไปหาน้อย พบว่าคุณลักษณะที่มีน้ำหนักมากที่สุดได้แก่ คุณลักษณะการมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำมีความสำคัญที่สุด และเรียงลำดับรองลงมาคือการมีคุณสมบัติของผู้นำแบบปรนนิบัติรับใช้การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ และสุดท้ายคือการมีความฉลาดและรอบรู้ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้คุณลักษณะ การมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำ พบว่าตัวบ่งชี้การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งผลที่ได้ออกมาแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะการมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำ เป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญที่สุดของการมีภาวะผู้นำแบบคริสเตียนสำหรับในระดับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภา

คริสตจักรในประเทศไทย โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดก็คือการเป็นแบบอย่างในการ ดำเนินชีวิต ซึ่งความหมายของ คำว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต พบว่ามาจากการรวมความหมายของคำว่ากรกล้ายืนหยัดใน ความถูกต้อง และการไม่โอนอ่อนผ่อนตามไปตามกระแสสังคมจนนำไปสู่การเห็นผิดเป็นชอบ โดยคุณสมบัติ ดังกล่าวถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำด้านอื่นๆ อีกหลายๆ ด้านด้วยเช่นกัน เช่น ผู้นำแบบ Authentic ผู้นำ แบบ Ethics ผู้นำแบบ Spiritual เป็นต้น การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ โดยตรงกับในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม จึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำใน ยุคปัจจุบันที่เป็นยุคที่ผู้คนต่างมีความเห็นแก่ตัว มีการวางวัตถุประสงค์การทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็น ที่ตั้งในการทำงานเป็นอันดับแรก การมีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ ในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน ชีวิต จึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญและถือได้ว่าเป็นจุดเน้นที่สำคัญและเหมาะสมสำหรับโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภา คริสตจักรในประเทศไทย เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรทางศาสนา ดังนั้นเรื่อง ของคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม จึงถือเป็นจุดเน้นที่เป็นจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนได้อย่างลงตัว ส่วนคุณลักษณะรองลงมาคือ การมีคุณสมบัติผู้นำแบบผู้ปรนนิบัติรับใช้ (servant leadership) ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ สำคัญที่สุดคือ การเป็นผู้ให้ ผลที่ออกมาเช่นนี้มีความสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่าผู้นำแบบผู้ปรนนิบัติรับใช้นั้นแท้จริงมีรากฐานหรือจุดเริ่มต้นมาจากต้นแบบที่สำคัญคือพระเยซูคริสต์ ศาสดาของศาสนาคริสต์ นอกจากนี้ ข้อพระคัมภีร์ซึ่งถือเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญ และถือเป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานของ คริสตศาสนิกชนทั่วโลก คือ ข้อพระคัมภีร์ที่ว่า “การให้เป็นเหตุให้เกิดความสุขมากกว่าการรับ” (กิจการ 20:35) ดังนั้นตัวบ่งชี้ทางด้านการเป็นผู้ให้ในคุณลักษณะการมีคุณสมบัติผู้นำแบบผู้ปรนนิบัติรับใช้ จึงถือได้ว่า มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และตามวัตถุประสงค์ของสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่ปรารถนาให้ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิฯ นั้นได้มีคุณลักษณะที่มาจากหลักคำสอนของศาสนา นอกจากนี้ผู้วิจัย ยังพบว่าข้อค้นพบต่าง ๆ ของงานวิจัยในฉบับนี้ล้วนมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zacchariah (2017) เป็นอย่างมากเนื่องจากงานวิจัยของ Zacchariah นั้นมุ่งเน้นคุณลักษณะที่เลียนแบบมาจากชีวิตของพระเยซู คริสต์ วัตถุประสงค์หลักของการเสด็จมาบังเกิดในโลกมนุษย์นั้นก็คือการมาเป็นผู้นำ และเป็นผู้ช่วยปลดปล่อย ชาวโลกให้พ้นต่อพันธนาการของความบาป และในแง่ของการนำมาประยุกต์ใช้ทางด้านของความเป็นผู้นำ สิ่ง ที่พระองค์กระทำก็คือคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบคริสเตียน และสอดคล้องกับคุณลักษณะต่างๆ ทั้ง 5 ประการ ซึ่งเป็นผลที่ออกมาจากงานวิจัยในฉบับนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และแบบประเมินภาวะผู้นำแบบคริสเตียนฉบับนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ สำคัญของโรงเรียนคริสเตียน และไม่เพียงโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเท่านั้น ที่สามารถนำไปใช้ได้ แต่สามารถที่จะนำไปใช้ได้กับโรงเรียนคริสเตียนทั่วไป ที่ต้องการชูประเด็นเรื่องการสร้าง ภาวะผู้นำที่เป็นแบบคริสเตียน

1.2 แบบประเมินควรนำข้อมูลระดับคุณลักษณะของนักเรียนไปเป็นฐานในการพัฒนาโปรแกรมหรือโครงการการพัฒนาความเป็นผู้นำนั้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 โรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนคริสเตียน ก็สามารถที่จะนำเอาคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และแบบประเมินดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความเป็นผู้นำได้เช่นกัน เนื่องจากผลงานวิจัยชิ้นนี้แม้จะใช้คำว่าภาวะผู้นำแบบคริสเตียน แต่คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ได้มานั้นเห็นได้ว่าเป็นคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามเป็นที่ตั้ง แม้จะยึดติดกับการใช้หลักคำสอนในศาสนาคริสต์มาเป็นตัวชี้วัด แต่ในแง่ของหลักการประพฤติตามแบบคุณธรรมจริยธรรมอันดีนั้น ไม่ได้มีความแตกต่างกันในแต่ละศาสนา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยต่อยอดจากงานวิจัยชิ้นนี้ สามารถที่จะทำได้ในลักษณะของการหาคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้และแบบประเมินที่เฉพาะเจาะจงลงไปในเด็กเล็ก หรือนักเรียนระดับประถม หรือแม้แตระดับนักเรียนอนุบาล ทั้งนี้การพัฒนาความเป็นผู้นำนั้นสามารถพัฒนาได้ในคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งในหลักทฤษฎีพัฒนาการของEricson ที่กล่าวถึงพัฒนาการของเด็ก 8 ขั้น (McLeod, S. A., 2018) มีความสอดคล้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำในเด็กด้วยเช่นกัน ซึ่งหากสามารถวิจัยหาคุณลักษณะ และตัวบ่งชี้ของความเป็นผู้นำ และพัฒนาแบบประเมินระดับภาวะผู้นำในเด็กได้ ก็จะเป็นประโยชน์ในการสร้างหลักสูตรหรือสร้างกระบวนการในการพัฒนาความเป็นผู้นำและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กในชั้นต่างๆ ตามหลักการของ Ericson อีกด้วย

2.2 ควรมีการต่อยอดงานวิจัยฉบับนี้ ในการหาคุณลักษณะที่เฉพาะเจาะจงลงไปอีก สำหรับนักเรียน ที่นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้น ผลของการพัฒนางานวิจัยที่ได้ออกมาจากการใช้งานวิจัยฉบับนี้เป็นฐานนั้น จะทำให้มีคุณลักษณะที่เฉพาะเจาะจงลงไปในแง่ของความเป็นคริสเตียนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จิรวัดณ์ คงแก้ว. (2558). ผู้บริหาร “เปลี่ยนโลก” ปฏิบัติการปั้นผู้นำยุค 2020. [ออนไลน์].

ได้จาก : <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/552785> [สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2560].

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Bekker, Litt,& Phil. (2009). Towards a theoretical model of Christian leadership. *Journal of Biblical Perspectives in Leadership*, 2, 142-152. Retieved 2013, from http://www.regent.edu/acad/global/publications/jbpl/vol2no2/Bekker_JBPLVN2_Final.;pdf

Elder, N. (2018). The Media Matrix of Early Jewish and Christian Literature. Retrieved September 20,

2018, from https://epublications.marquette.edu/dissertations_mu/773/

Hair, J. F., Black, W. C. Babin, B.J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Datya Analysis* (7th ed.). New York: Pearson.

- McLeod, S. A. (2018). Erik Erikson's stages of psychosocial development. Simply psychology:
<https://www.simplypsychology.org/Erik-Erikson.html>
- King Junior. (1974). Reflections on Martin Luther King Jr. Day. Retrieved April 4, 2017, from
<http://www.stonehill.edu/reflections-on-mlk/>
- Taneja (2003). *Socio-philosophical approach to education*. New Delhi: Atlantic and distributors.
- Turan. (2011). Plato's Concept of Education in Republic and Aristotle's concept of education in politics. *Education and Science*, 36, 162nd ser., 31-38.
- Zacchariah, J. (2017). In search of Christian leadership: Biblical models (Vol. 3). Delhi: Sanya enterprise.